

La Pazzia Senile

”Den Senila Galenskapen”

La Pazzia Senile

Serikon ska under 2017-2018 framföra Adriano Banchieris musikdramatiska verk "La Pazzia Senile" som publicerades första gången 1598. Musiken klassas som ett exempel på en så kallad madrigalkomedi, en genre som uppstod i Venedig under 1590-talet och var populär under några decennier – genrens nedgång sammanföll med att de första operahusen startades i Venedig under 1630-talet.

La Pazzia Senile blev mycket populär och trycktes i flera nya upplagor. Banchieri är tydligt inspirerad av Orazio Vecchi's "L'Amfiparnasso" (handlingen är i stort sett identisk) men La Pazzia Senile kräver en mindre besättning – tre sångstämmor, några instrument samt några mimartister som utför själva skådespelet.

Genren kallas madrigalkomedi för att scenarierna och rollfigurerna är hämtade från, och inspirerade av, *commedia dell'arte*, men musiken är komponerad i madrigalliknande stil. Några av dåtidens främsta kompositörer arbetade med denna typ av musikskådespel – förutom Banchieri och Vecchi även Giovanni Croce och Alessandro Striggio – vilka ofta framfördes under karnevalstiden vid något av palatsen eller teatrarna i Venedig.

Handlingen i La Pazzia Senile utspelar sig i Rovigo, en stad på italienska fastlandet som på den tiden tillhörde republiken Venedig.

Doralice är dotter till den gamle Pantalone. Pantalones gamle vän Doktor Gratiano uttrycker sitt intresse att gifta sig med Doralice, vilket Pantalone tycker är ett bra parti. De vet dock inte att Doralice redan är kär i den unge Fulvio.

Pantalone börjar förbereda bröllopet med hjälp av sin tjänare Burattino (som ligger nere i vinkällaren...). Detta är utgångspunkten för de intriger och förvecklingar som sedan följer i skådespelet.

Det har diskuterats i hur pass hög grad denna typ av skådespel kan kallas för musikdramatiska – hur stor del är musikaliskt framförande och hur mycket är dramatiserat – men i ett förord till en liknande madrigalkomedi har Banchieri beskrivit framförandet på följande sätt (hämtat från *On the Staging of Madrigal Comedies* (1991) av Martha Farahat):

If you wish to perform the said comedy musically, you must choose a room which is not too large and as closed as possible (so that the voices and instruments can be enjoyed more fully), and in a corner of that room put a pair of large carpets on the floor, together with a stage set (back-drop) with two buildings; these will make an attractive scene. [This is a typical construct for plays of the time - two buildings, one on either side, each with windows from which characters can talk to each other.] On the sides of that setting place two chairs, one at the right, the other at the left.

Behind the set place benches for the singers, in such a way that they will be about a hand's distance from each other, with their faces turned towards the audience. Behind the singers have a pleasing ensemble of lutes, clavicembali, or other instruments, tuned in 'tuono corista'. Over the stage set sew a large curtain, which will cover [conceal] the singers and instrumentalists, and with the following instructions [the work] will commence.

Be sure that the singers and actors [Recitatori] look over the music, prose and verse, beforehand, for unfamiliar elements and dialects. The singers will perform from their partbooks [sopra gli libri] (since they are not to be seen), and if singing falsetto is desired, three will suffice; however if it is more convenient, it would be better to have six [singers], two soprano, two tenor, alto and bass, singing and keeping silent as the music dictates, giving spirit to the happy words, affect to the mournful ones, and articulating intelligibly everything with the good judgement of a prudent singer.

La Pazzia Senile publicerades samma år som Jacopo Peris *Dafne*, som idag anses vara den tidigaste operan, men skillnaden mellan dessa musikdramatiska former är givetvis stor. Trots detta anser Banchieri att han, i sitt musikdrama, också har lyckats åstadkomma något lika unikt; att kombinera musik och poesi i ett dramatiskt framförande:

'but now, in this Theatre you will hear not separated, but united Poetry and Music, that exist together to create for you an artful Comedy, that being an invention not before heard of, they can be sure of offering you more than a little enjoyment, following the Maxim that all new things are pleasing'.

En avgörande skillnad mellan madrigalkomedin och den samtida operan är att rollfigurerna är tänkta att representera vanliga människor – om än med något överdrivna karaktärsdrag – ur olika samhällsgrupper, medan operan vid samma tid enbart innefattade karaktärer hämtade från antik mytologi, dvs gudar och halvgudar. Madrigalkomedin både stod och står närmare den vanliga människan och de problem och intriger som ingår i de olika *commedia dell'arte*-scenarierna är sådana som vanliga människor kan relatera till. Dessa går ofta ut på att de rollfigurer med sämre möjligheter att hävda sig (i det här fallet tjänaren Burattino samt det unga kärleksparet) på olika sätt – genom list – lyckas manipulera rollfigurerna med makt (Pantalone och Doktor Gratiano) till att göra som de önskar. Detta tyder på en strävan att omkullkasta normerna i samhället, en strävan efter ett annat livsöde än det man blivit tilldelat. Detta är en aspekt vi vill ta fasta på i vår uppsättning av denna musikteater.

Serikon ska genomföra detta projekt med dansaren/skådespelaren Karin Modigh, musikern/skådespelaren Per Buhre och skådespelaren/dramaturgen Tuvalisa Rangström. I utgångspunkt kommer vi utgå från de instruktioner Banchieri själv har angett (se ovan), men vi kommer också utforska och prova en del nyskapande, performativa aspekter inom ramen för den historiska madrigalkomedien.

I nuläget är våra samarbetspartners Trollhättans Tidig Musik-dagar, Nordic Network for Early Opera och Frölunda Kulturhus. Repetitionsarbetet kommer att genomföras i Brewhouse lokaler i Göteborg.

Premiären kommer att vara under festivalen Trollhättans Tidig Musik-dagar den 12 maj 2017. Därefter genomförs en föreställning vid Frölunda Kulturhus, Göteborg, samt en i Koncertkirken i Köpenhamn, arrangerat av Nordic Network for Early Opera under november 2017.

Medverkande:

Tuvalisa Rangström - Regi (Se bifogad PDF för CV)

Karin Modigh - Mim, Dans

Per Buhre - Mim, Sopran, Violin

Daniel Stighäll - Konstnärlig ledare, trombon

Ingeborg Dalheim - Sopran

Daniel Ralphsson - Tenor

Karl Peter Eriksson - Bas

Lene Langballe - Cornetto, Blockflöjter

Kerstin Frödin - Blockflöjter, enhandsflöjt & trumma

Dohyo Sol - Luta

Gilbert Martinez - Cembalo

(Se bifogad PDF för Serikons ensemblepresentation)